

B. S.

**Problem kształtowania świadomości
prawnej społeczeństwa -
przedmiotem obrad dziennikarzy i
prawników**

Palestra 18/3(195), 77-79

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- 3) w kształtowaniu postaw etycznych i zawodowych adwokatury dużą rolę mogą i powinny odegrać odpowiednie publikacje na łamach mies. „Palestra”, omawiające zasady i formy wykonywania zawodu, podnoszenia kwalifikacji, tezy orzecznictwa itp.

Uchwała Plenum NRA z dnia 11.XI.1973 r. dotycząca programu działania samorządu nakłada na te organy obowiązek stałej troski o właściwy poziom etyczny i zawodowy członków adwokatury. W realizacji tych postulatów mogą i powinni odegrać niepoślednią rolę członkowie organów dyscyplinarnych. Przede wszystkim zaś prezesi wojewódzkich komisji dyscyplinarnych, jako członkowie rad adwokackich, powinni być czynnikiem inicjującym i inspirującym działalność samorządową w zakresie ochrony etyki i godności zawodu adwokata. Konieczna jest, dalej, bliższa współpraca prezesów wojewódzkich komisji dyscyplinarnych z przewodniczącymi zespołów wizytatorów oraz z Referatem skarg i wniosków. Wszyscy członkowie organów dyscyplinarnych powinni swoją postawą oraz pracą zawodową być dobrym przykładem dla innych.

Uznano również za konieczne wzmoczenie troski o to, aby problematyka związana z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych i etycznych adwokatów była przedmiotem analizy i dyskusji na wszystkich większych zgromadzeniach i naradach członków izb adwokackich.

W toku dyskusji zaakceptowano konieczność wprowadzenia obowiązku sygnalizacji o niedociągnięciach w pracy zespołów zauważonych przez komisje dyscyplinarne, konieczność usprawnienia trybu postępowania dyscyplinarnego, podnoszenia poziomu treści uzasadnień orzeczeń i formułowania tez oraz usprawnienia sprawozdawczości dyscyplinarnej, jak również potrzebę szerszego włączenia się organów dyscyplinarnych do zwalczania wszelkiego rodzaju naruszania zasad etyki i godności zawodu adwokata.

adw. Tadeusz Sarnowski

4.

Problem kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa – przedmiotem obrad dziennikarzy i prawników

W dniu 31 stycznia br. Prezydium Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich i Zrzeszenia Prawników Polskich zorganizowały naradę aktywu SDP i ZPP z udziałem przedstawicieli ministerstw: Sprawiedliwości, Oświaty i Wychowania, Spraw Wewnętrznych oraz przedstawicieli: Sądu Najwyższego, Prokuratury Generalnej PRL tudzież Wydziału Prasy, Propagandy i Wydawnictw KC PZPR. Obrady zagał red. Jan Brodzki, przewodniczący Klubu Publicystów Społeczno-Prawnych SDP, a przewodniczył im dr Paweł Aslanowicz, przewodniczący Komisji Popularyzacji Prawa ZG ZPP.

Referat o wychowaniu prawnym społeczeństwa wygłosił red. Zygmunt Frank („Gazeta Sądowa”). W dyskusji wzięło udział ca 20 osób. Referent w obszernym i wnikliwym referacie wyszedł z podstawowych dyrektyw politycznych, ustalonych w uchwale VI Zjazdu PZPR w grudniu 1971 r., w zakresie doskonalenia prawa pod-

kreślając, że problem wychowania prawnego stał się w nowym klimacie problemem społecznym. Istotne elementy wychowania prawnego — to, zdaniem referującego, wdrażanie szacunku dla prawa przez podnoszenie jakości przepisów prawnych oraz jakości stosowania prawa w praktyce przez organy państwowe i organizacje społeczne, jak również wyposażenie każdego obywatela w minimum wiedzy prawniczej, niezbędnej w codziennej pracy zawodowej i osobistej.

Wypracowanie kierunków działania w tym zakresie obciąża SDP i ZPP oraz odpowiednie resorty i środki masowego przekazu: prasę, telewizję, radio itp.

Wychowanie prawne wiąże się ściśle z zasadą przestrzegania praworządności socjalistycznej oraz z podnoszeniem kultury prawnej społeczeństwa, w szczególności przez rozszerzanie wiedzy o podstawowych aktach ustawodawczych, instytucjach i pojęciach obowiązującego prawa.

Jako środki prowadzące do wychowania prawnego społeczeństwa referent wskazał:

- prawidłowe, a więc zgodne z jego właściwą treścią stosowanie prawa przez organy państwowe i organizacje społeczne,
- propagowanie prawa za pomocą środków masowego przekazu,
- nauczanie według opracowanego programu podstawowych zasad prawa (szkoły, wyższe uczelnie, kadra kierownicza administracji państwowej i gospodarczej),
- propagowanie prawa przez ZPP, TWP, organizacje młodzieżowe, społecznych działaczy organów wymiaru sprawiedliwości oraz przez wyspecjalizowane organy zapobiegania i zwalczania przestępczości w dziedzinie kształtowania świadomości prawnej (sądy, organy prokuratury, MO, adwokatura itd.).

Do mankamentów obecnego wychowania prawnego redaktor Z. Frank zaliczył:

- brak opracowanego ogólnego programu wychowania prawnego oraz brak instytucji, która byłaby z mocy prawa upoważniona do spełniania roli wiodącej wraz z odpowiednimi uprawnieniami typu wnioskodawczego i kontrolnego w stosunku do instytucji i organizacji społecznych,
- brak tematyki społeczno-prawnej w radiu,
- zbyt mała ilość publikacji upowszechniających nowe ustawodawstwa,
- mała ilość publikacji upowszechniających pozytywne doświadczenia organizacji partyjnych, związkowych, młodzieżowych, kierowników zakładów pracy oraz poszczególnych osób w dziedzinie umacniania praworządności i w walce z naruszeniami prawa,
- wyciąganie — na podstawie pojedynczych wypadków — zbyt daleko idących wniosków co do jakości obowiązujących przepisów prawnych, co powoduje u czytelników czy telewidzów zachwianie przekonania o słuszności naszego prawa,
- nierzetelność w zbieraniu i ocenianiu materiałów, co obniża autorytet sądów i jest źródłem pieniactwa,
- brak dostatecznej współpracy rzeczników prasowych organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości na szczeblu centralnym oraz ich terenowych odpowiedników, którzy nie są jeszcze dobrymi przewodnikami w zakresie tematyki sądowej dla dziennikarzy.

Aktualne zaś zadania prasy, radia i telewizji red. Z. Frank widzi:

- w rozwijaniu dyskusji nad ważniejszymi projektami aktów prawnych,
- w zwiększeniu publikacji i audycji popularyzujących prawo, m. in. przez in-

formowanie o jego treści oraz przez akcentowanie moralno-etycznej strony norm prawnych i kształtowanie właściwych postaw społecznych, zaangażowanie i poprawne stosunki międzyludzkie,

- we wkraczaniu na obszary prawa penetrowane dotychczas niedostatecznie, a mianowicie w takie dziedziny, jak prawo cywilne, rodzinne i opiekuńcze, administracyjne i gospodarcze oraz konstytucyjne.

W ożywionej i interesującej dyskusji podzielano w zasadzie podstawowe tezy referatu, natomiast z pewnymi poglądami polemizowano, wysuwając nowe postulaty. Zwracano uwagę na potrzebę opracowania ogólnego programu wychowania prawnego społeczeństwa w porozumieniu z resortem Oświaty i Wychowania oraz pracownikami nauki itd. Kontrowersję wywołała sprawa powołania instytucji koordynującej i kontrolującej realizację takiego programu (wyrażano tu obawy przed biurokratyzowaniem). Podkreślano również, że w referacie położono nacisk na tzw. praworządność sądową, poświęcając zbyt mało uwagi tzw. praworządności administracyjnej. Obok bowiem sądów również organy administracji państwowej wydają przecież corocznie setki tysięcy decyzji administracyjnych, przy czym niejednokrotnie w ważkich i życiowych sprawach obywateli. Wyrażano pogląd, że dotychczasowa kontrola administracji w trybie skarg i zażaleń oraz tzw. nadzór ogólny prokuratury nie zapewniają dostatecznie nabytych praw obywateli i nie rozwijają zaufania do organów administracji państwowej. Wypowiadano się za celowością i potrzebą społeczną poddania kontroli sądowej ostatecznych decyzji administracyjnych albo też wyposażenia Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu judykacyjnego w naszym kraju, w uprawnienia do wykładni obowiązującego prawa w ogóle, ponieważ brak ośrodka jednolitej wykładni prawa administracyjnego nie przyczynia się do wykładni i stosowania takiego prawa zgodnie z jego właściwą treścią.

W dyskusji akcentowano w sposób stanowczy konieczność poddawania szerokiej konsultacji społecznej projektów podstawowych aktów normatywnych, w tym przede wszystkim projektów kodeksów, które z reguły dotyczą szerokich kręgów obywateli.

Powołana przez zebranych Komisja wnioskowa w składzie pięciu osób oparła wnioski z narady na akceptowanych przez zgromadzonych podstawowych tezach referatu. W szczególności Komisja uznała za celowe opracowanie ogólnego programu wychowania prawnego społeczeństwa i powołanie instytucji koordynującej i kontrolującej realizację takiego programu oraz podkreśliła konieczność konsultacji społecznej podstawowych aktów normatywnych, jak również potrzebę wychowania prawnego w szerszym zakresie w dziedzinie prawa administracyjnego i gospodarczego oraz prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego. Wysłunięto również wniosek, aby problematyką społeczno-prawną zajmowali się wyspecjalizowani dziennikarze, którzy zwłaszcza trudne problemy powinni konsultować z prawnikami-specjalistami z poszczególnych dziedzin prawa oraz korzystać z publikacji zamieszczanych w takich periodykach prawniczych, jak „Państwo i Prawo”, „Nowe Prawo”, „Palestra”. Uznano wreszcie, że poważną rolę w wychowaniu prawnym społeczeństwa powinny odegrać środki masowego przekazu oraz naukowcy i prawnicy-praktycy, z których usług należałoby więcej korzystać niż dotychczas.